

Рецензії

В. І. Павлов

Фінансовий капітал в діяльності фінансово-промислових груп

Фінансова криза в розвитку світової економіки суттєво вплинула на стан та тенденції розвитку національної економіки України. Вона є серйозним випробуванням не тільки її міцності, але і здатності забезпечити поступальний розвиток у майбутньому. В даний час недоречно говорити про те, що світова економіка успішно подолала всі негативні наслідки кризових явищ. Навпаки, динаміка економічних показників, які характеризують стан провідних економік світу, свідчить про загрозу чергової рецесії. Підтвердилася теза про велику залежність вітчизняної економіки від зовнішньоекономічного середовища. Очевидним також стає і той факт, що вона знаходиться під тиском накопичених дисбалансів: наростають проблеми, які обумовлюються недосконалістю структури промисловості, низьким рівнем переробки та високою ресурсозатратністю виробництва, консервативним технологічним укладом, обмеженою платоспроможністю суб'єктів внутрішнього ринку, недостатньою потужністю фінансово-кредитної системи, великим загальним податковим навантаженням та недосконалим нормативно-правовим забезпеченням.

Головною метою розвитку національної економіки України повинно стати створення сучасного, інтегрованого у світове виробництво промислового комплексу, здатного в умовах інтеграції та глобалізації вирішувати основні завдання соціально-економічного розвитку. Вирі-

шення цих проблем в умовах дефіциту фінансових ресурсів можливе за рахунок поєднання власних активів різних бізнесових структур, результатом чого є створення різного роду інтегрованих структур бізнесу.

Досить широке розповсюдження отримали фінансово-промислові групи (ФПГ), які включають до свого складу фінансові та промислові інституції, формуються з метою вирішення спільних завдань, таких як підвищення конкурентоспроможності та ефективності виробництва, створення раціональних виробничих і кооперативних зв'язків, збільшення сукупного потенціалу, прискорення технічного та технологічного розвитку.

Серцевину створення ФПГ складає фінансовий капітал. Сучасне бачення сутності фінансового капіталу та його значення для успішного розвитку економіки сформулювалось в процесі розвитку та трансформації економічних систем різних країн. У свою чергу етапи трансформації економічних систем корегують розуміння категорії «фінансовий капітал», наділяючи її новими рисами та змістовними ознаками. Зростає значення інтеграційних процесів у розвитку національної економічної системи, підвищується роль фінансового капіталу у використанні переваг ФПГ для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки та розвитку ринкового середовища. У цьому контексті монографія к.е.н., доцента *В. П. Лещука*, присвячена питанням формування та

© *В. І. Павлов*, 2011.

використання фінансового капіталу ФПГ, є своєчасною та актуальною¹.

Обґрунтованим видається поглиблене дослідження сутності та значення фінансового капіталу в розвитку економічних систем. Автор на основі детального аналізу генези економічних категорій «капітал» та «фінансовий капітал» окреслив власне обґрунтоване їх бачення. Актуальним є також дослідження об'єктивності інтеграційних процесів у розвитку економічних систем та з'ясування їх сутності та логіки розвитку. Не менш важливим є всебічне вивчення сутності сукупного фінансового капіталу ФПГ як основи їх успішного розвитку, а також формулювання власного його визначення та обґрунтування значення для успішного розвитку групи в цілому.

Створення та діяльність ФПГ впливають на розвиток економічних систем окремих країн. Сьогодні в розвитку світової економіки провідну роль відіграють не окремі суб'єкти господарювання, а їх об'єднання. Вона фактично вступила в епоху ФПГ. В монографії виокремлені особливості створення та функціонування ФПГ в економічно розвинених країнах, серед яких наголошується на тому, що вони є надфірмовими об'єднаннями, які включають суб'єкти господарювання різних видів діяльності, але обов'язково – фінансові та виробничі (промислові) підрозділи. Характеризується стан національної економіки України та аналізується перебіг інтеграційних процесів у її розвитку. Автор робить обґрунтований висновок про те, що вони стануть дійсно ефективними тільки в тому випадку, коли відбуватиметься інтеграція

банківського і промислового капіталу в інтересах інноваційного розвитку останнього. Підтвердженням цього є діяльність вітчизняних ФПГ. Разом з тим, на думку автора, вони знаходяться на початковій стадії розвитку і потребують удосконалення своєї діяльності.

Цілком логічним є дослідження у науковому виданні питань, що стосуються використання фінансового капіталу ФПГ та її ефективності. Обґрунтовано особлива увага приділяється ролі фінансового капіталу в реалізації інвестиційних проектів ФПГ і забезпеченні їх інноваційної спрямованості. Автор виділяє ряд проблем, що існують у вітчизняній економіці і які можна успішно подолати за рахунок створення ФПГ. Крім того, це забезпечить отримання усіма членами групи позитивних фінансових результатів, основним із яких є отримання додаткового прибутку. Важливість отримання додаткового прибутку в процесі діяльності ФПГ обумовлюється особливостями їх створення та діяльності. Фінансовий капітал є основою формування позитивних фінансових результатів діяльності ФПГ.

ФПГ мають значний потенціал для подальшого розвитку і успішного функціонування в ринкових умовах. Найбільш суттєво на розвиток національної економіки впливають процеси глобалізації, які чітко прослідковуються в розвитку світової економіки. Саме з врахуванням їх впливу на розвиток економіки в цілому повинна будуватись структура ФПГ. В їх діяльності, на думку дослідника, необхідно ефективно поєднувати ринкові та адміністративні важелі управління, забезпечувати диверсифікацію діяльності групи,

¹ Лещук В. П. Фінансовий капітал фінансово-промислових груп: формування, використання та перспективи розвитку / В. П. Лещук ; [вст. слово С. І. Юрія]. – Луцьк, 2011. – 476 с.

створення відповідної фінансової служби, запровадження відповідних механізмів удосконалення діяльності ФПГ під впливом ринкового середовища.

Автор сформулював та обґрунтував основні аспекти оптимізації розвитку фінансового капіталу ФПГ, що стосуються як формування, так і підвищення ефективності його використання. Особлива увага приділена регулюванню створення та діяльності ФПГ. На думку автора, необхідно спростити процедуру створення ФПГ, а також оптимізувати законодавче регулювання їх діяльності.

Слід відмітити системний характер проведеного дослідження: всебічно обґрунтовується значення інтегрованих структур бізнесу для успішного розвитку національної економіки, необхідність формування в їх розпорядженні потрібного фінансового капіталу, спрямованого на забезпечення їх інноваційного розвитку. Позитивною стороною монографії є опрацювання великої кількості статистичної інформації, широкого переліку літературних джерел, законодавчих та нормативних актів, що дало можливість зробити логічні та обґрунтовані висновки.

Поряд із зазначеними позитивним викладом монографії слід

навести декілька дискусійних аспектів. Зокрема доцільно було б більше уваги приділити визначенню інституціонального середовища формування фінансово-промислових груп та інституційного забезпечення їх функціонування. Робота набула би більшої ваги, якщо б задекларовані автором в монографії положення теоретико-прикладного характеру дослідження були підкріплені результатами апробації. Проте вищевикладені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження.

Таким чином, монографія В. П. Лещука «Фінансовий капітал фінансово-промислових груп: формування, використання та перспективи розвитку» є завершеним науковим дослідженням, яке за структурою та змістом відповідає вимогам до наукових видань. Дослідження має комплексний та прикладний характер. Його результати містять елементи новизни, мають теоретичне та практичне значення. Результати дослідження представляють інтерес для науковців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів та студентів.

Надійшло 25.11.2011 р.